

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB

ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA

RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D

ČETVRTGOD. 25 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Otpor, Vatra, Obrana

U Zagrebu se širi pokret, na koji smo navikli. Različne omladinske organizacije, od kojih je svaka imala svoju borbenu sekciju, a koje su do nedavna živjele od međusobne borbe i od podupiranja onih elemenata, kojima je ta borba bila dotad počefu, ostale su iznenada bez posla. U atmosferi, zasićenoj plemenskom mržnjom, zasljepljenoj političkim frazama različitih stranaka, a zaglupljenoj terorističkim i demagoškim nastupom vodja, odvraćenoj od zreloga socijalnog gledanja i shvaćanja, u toj je atmosferi sporazum između Narodne Radikalne Stranke i Hrvatske Seljačke Stranke naišao na potpuno nutarnje nerazumijevanje. Ni vodje pojedinih omladinskih organizacija, ni članovi njihovi nijesu mogli shvatiti, da je prestalo vrijeme negativnih raspra i borba, diktiranih slijepom mržnjom i vlastohlepljem pojedinaca, a da mora započeti pozitivna izgradnja narodnoga i državnoga života, koji će onda sam od sebe roditi nove diferencijacije socijalne, političke i kulturne prirode. Nespremljene za mirno djelanje, a sastavljene od najveće česti iz nezaposlenih ljudi, ove su organizacije kanda zvane da budu oružjem u ruci kojekakvih mračnih tipova.

Tako nastaje »Otpor, list za narodni jezik i privredu«. Jezik odmah napuštaju, jer mu i sami nikako nisu vješti. Privredu ne će da ostave u miru, makar se i u nju ništa ne razumiju. Ta privrednim se pitanjima može da privredjuje, jer je dosta napasti jednu stranu, pa će te njena konkurencija nagraditi i pomagati. Otpor se ograđuje od tuđega kapitala i protiv tuđinaca što ulaze s tim kapitalom, ograđuje se protiv uvoza strane jeftine robe. A u isto vrijeme traže se vani zajmovi; u isto vrijeme treba da se razvijaju nove industrije, koje bi Otpor trebao da štiti, ali za koje nema kapitala ni stručnih sila. Otpor zastupa interese hrvatskoga kapitala; ne zastupa narod i ne zastupa interese seljaka. A da bolje uspije u službi hrvatskoga kapitala, koji je sitan i neznan pa ne može da konkurira svojoj starijoj i razvijenijoj braći, Otpor napada Židove, tobožnje glavne nosioce tuđinske invazije, jer je to linija najmanjega otpora.

Ali Otpor služi i posve stranačkim interesima. I zbog toga se cijepa. Izlaze nezadovoljnici, koji ne će da se samo odupiru nego hoće da razbukté v a t r u, pa makar ona sažegla sve pozitivno. »Vatra« je izričito antisemitska; njoj pomažu izvanjske antisemitske organizacije, pa je ona zacijelo bolji predstavnik tuđinske invazije od Židova, koji hoće da mirnim radom stiču i jedu kruh.

K NOVOJ GODINI!

Započela je nova godina, nova godina vremenskog odsječka u našoj historiji, koji će buduća pokoljenja nazivati vremenom izgradnje Erec Jisraela. Početak jedne nove godine u toj epohi, u kojoj svaki dan, svaki rad, svaka žrtva i svako izvršenje imaju veće značenje i veću važnost, za nas je stoga više no konvencionalni znak, u toku vremena, ona je obratnica, koja pred nas stavlja nadu našega naroda u cijeloj njezinoj veličini, a podjedro i svu težinu naše odgovornosti.

Za nama je godina napredka, koja mnogo obećaje. Ali pored svega što je već postignuto znademo, da je sve to tek početak: ono što je stvoreno, valja uzdržati i izgraditi, novo djelo treba pripremiti i započeti radom, izgradnja ne može i ne smije da zapinje ni časka.

U ime rada u Palestini, u ime ovoga djela, koje je Vaša stvar, Židovi cijeloga svijeta, obraćamo se na Vas, u kojem god taboru stajali, sa zahtjevom, da nas čujete, jer to zahtjeva Erec Jisrael: **vršite svoju dužnost!**

XIV. cionistički kongres, koji se održao u Beču, vijećao je o potrebama palestinskog rada za koji ima Keren Hajesod da nađe financijsko pokriće, i ustanovio ih je nakon svestranog i ozbiljnog ispitivanja u formi radnog budžeta u visini od 600.000 funti.

Ovaj budžet pokriva samo najelementarnije potrebe na području poljoprivredne i gradske kolonizacije, kulturnoga i sanitarnoga rada, imigracije i nabave rada. On može, ako će biti potpuno i točno pokriven, da unapredi povoljni razvitak zadnjih godina, može da iskoristi sveudilj rastuću imigraciju za ekonomsku konsolidaciju, on će prije svega da učvrsti zemetke lijepoga razvoja na kolonizatornome polju i novoj zajednici privesti nove snage u svim njezinim ekonomskim, socijalnim i kulturnim nastojanjima.

Zato Keren Hajesod mora da namakne ovaj minimalni budžet od 600.000 funti, da se bez odbitka i zatezanja, mjesec za mjesecom privede radu u zemlji.

Ali taj budžet, postavljen prema načelima skrajne štednje i ograničenja ne smije biti posljedni rada za Keren Hajesod u budućoj godini.

U spoznaji potreba većeg, opsežnijeg i čvrsto fundiranog obnovnog rada, u želji, da se pospješi cjelokupno djelo izgradnje izdao je XIV. cionistički kongres lozinku:

Jedan milijun funti u ovoj godini za Keren Hajesod!

Tu parolu dajemo dalje Židovima cijeloga svijeta, prožeti njenom potrebom i uvjereni o mogućnosti njenog ostvarenja.

Jer hoćemo, da uredjeni ekonomski sistem učini rad u Erec Jisraelu odista produktivnim,

jer hoćemo, da bujica emigracije, koja sada gravitira ka Palestini kao jedinog gostoljubivoj zemlji, stalno raste, a da time ne bude prouzročena opasnost neuspjeha ili ekonomskih komplikacija,

jer hoćemo, da ujedinjena energija i požrtvovnost svih prijatelja velikoga djela bude dosta jaka, da postigne taj cilj, pozivljemo cjelokupno židovstvo na čin za Erec Jisrael putem Keren Hajesoda:

Namaknite u godini 5686. jedan milijun funti za izgradnju naše domovine u Palestini!

London, u tišriju 5686.

Hajim Weizmann

predsjednik Cijonističke Organizacije

Nahum Sokolov

predsjednik Cijonističke Egzekutive

Direktori Keren Hajesoda:

Isak Najdić

predsjednik

Arnold Barth

Georg Halpern

Salamon Kaplansky

Berthold Feiweil

upravljajući ravnatelj

Emanuel Neumann

Morris Rothenberg

Harry L. Simons

I Otpor i Vatra bore se medju sobom. Izvana je to borba o agresivni napadaj ili samo organizirani otpor. Za upućenoga ta borba znači nastavak dosadašnjih razračunavanja između protivničkih organizacija, koje se i poslije sporazuma ne mogu pomiriti ni umiriti. Te borbe idu još dalje.

Iz »Vatre« izlazi »Obrana«. Ona hoće da brani narod i državu, pa i Židove kao dio države, od tih revolucionarnih elemenata; osuđuje i otpor i agresivni napadaj. A iza kulisa nam se opet ukazuje stranačka borba o prevlast u omladinskim organizacijama, o vlasti nad masom nezapo-

slene raje, koja služi onomu, koji joj može platiti, da otima protivnicima značke, da izazivlje sukobe, da napada kavane.

Batinaši su i prvi i drugi i treći. Batinaši ne samo po vanjskom znaku svojih debelih štapova, nego i po batinaškom naziranju o životu, po naziranju, koje cijeni samo silu i koje se klanja samo sili. Oni se ludo boje židovstva i njegove premoći, ali njima se ta premoć prikazuje sazdana na sili, na podzemnom radu, na novcu, na vlasti. Zamišljaju Cijonističku Organizaciju nekom tajnom i podzemnom mafijom, bogatom i zbog toga podobnom da organizira čete batinaša i borbenih sekcija, koje terorističkim (»Vatra« to zove: svim poznatim) metodama vladaju svijetom. Za pravednost, za snagu čudoredne volje, za moć opravdanih zahtjeva nemaju shvatanja.

A naš je put određen čudorednim uvjerenjem i vjerom u pravdu. To nam uvjerenje, spojeno s energijom volje, snagom intelekta i vlašću nad tijelom, daje ono malo snage, što je imademo. Naš se put nastavlja u beskraj, u budućnost, dok su sve te terorističke, nazovimo: mladinske organizacije skupa sa svojim novinskim, bljutavim izljevima osudjene na propast.

Ben Josef.

XIV. Kongres

V.

Kako je došlo do toga, da je »centrum« na ovome kongresu imao još manje jedinstveni vid i koje je djelovanje imala ova okolnost na držanje ostalih stranaka, a time i na razvoj samog kongresa?

Već smo prije konstatali, da su ljevičarske partije sasvim neopravdano uskratili svoje glasove kod »prvoga« votuma povjerenja. Podjedno smo ustanovili, da se iz njihove deklaracije ne vidi pravi povod njihovu držanju i da se on u istinu ima tražiti na području socijalne borbe.

Poznato je, da kod prijašnjih kongresa »centrum« nije nikad istupio sa jasnim socijalnim programom, ali i ljevičarske partije nijesu prije našle prilike da vode borbu za socijalne probleme — one su se zapravo ograničile na više ili manje pregnantne enuncijacije o socijalnim principima, dok zapravo poznata borbena glasanja, koja su se odigrala između desnice i ljevice preko centra ili uz posredovanje centra, nisu imala socijalnu bazu, već su bila posljedica nastojanja Mizrahija, da ostvari svoj religiozni program u okviru cjelokupne organizacije. Na ovome se kongresu nije radilo o t. zv. pitanju »Kašruta« — ovaj je puta na sreću kongres ostao pošteđen od toga pitanja. Naprotiv imali smo ovaj puta istinsku socijalnu borbu, u kojoj se zapravo ne sukobiše toliko desnica i ljevica, već središte i ljevica. Ova borba nije toliko došla do izražaja u debatama i glasanju plenuma, ali se nije ni ograničila samo na rad u kolonizatornoj i budžetskoj komisiji, gdje bi se trebala ta borba i dokraja izvoštiti, već je u velike trovao rad u permanentnoj komisiji i uplivala je u znatnoj mjeri na sam kongres na način, koji smo označili s krilaticom »disonancija«.

Od grupa centra istupila je grupa »Et Livnot« s jasnim socijalnim programom, koji sigurno nema principijelno radničku neprijateljsku tendenciju. Ali taj program traži ipak tako dalekosežno uva-

ženje zahtjeva »četvrte« Alije, da uslijed toga ne dolazi samo u oštru protimbu prema zahtjevima radništva, već se može u mnogočemu smatrati kao ugroženje socijalnog programa samoga cijonizma. Pored nje stoji jaka američka zemaljska organizacija, koja doduše ne istupa sa tako jasnim socijalnim programom; ali se zna, da je jedan od njezinih uglednih zastupnika, navijestitelj »novoga kurza« na ekonomskom području, a nepovjerenje raste još više, jer je s jedne strane taj muž predsjednik permanentnog odbora, te ima velik utjecaj na razvitak cijeloga poslovanja kongresa. S druge strane njegova zemaljska organizacija u pravoj američkoj »izolaciji« ne daje mogućnosti da se s njome sporazume druge grupe centra, a kamo li ljevice, ali u glavnome ipak sekundira zahtjevima grupe »Et Livnot«, i ako možemo pretpostaviti, da ih ne vode isti motivi. Preostaje još ostatak centra t. zv. »Radni blok«, koji takorekuć čuva tradicije prijašnjeg cjelokupnog centra, te nastoji da posreduje između ekstremne ljevice i Et-Livnota, kojega u ovim pitanjima slijedi i Mizrahij. Ali on podupire gospodarski program, koji treba da provede u novome vodstvu Schocken. Ovaj program nije u biti svojoj nikakav socijalni problem, već samo traži reviziju dosadašnjih gospodarskih metoda, bez obzira da li na lijevo ili desno ugrožava partijske interese (ali ne socijalne interese!), a u daljnjoj konzekvenciji da se gospodarski rad naše organizacije otme političkim partijskim uplivima i da taj upliv zamijeni zdrava, uređena ekonomska politika.

Parlamentarnoj taktici uspijeva da s temelja različito postavljene probleme, kako proizlaze iz programa »Et Livnota« i iz programa Schockena, međusobno skalupi i najednom se ljevičarske partije vide pred jednim kompaktnim blokom, koji seže od krajnje desnice Mizrahija preko »Et Livnota« i preko američke zemaljske organizacije do zemaljskih saveza, koji su gotovo sasvim do ljevice. Ovi zemaljski savezi ne posjeduju dovoljno parlamentarne rutine, da stvar prikažu u pravome svijetlu, a spretni šahovski potezi radikalne opozicije još više mute sliku — i najednom je što više Weizmannu odani Hitahdut potisnut u sasvim neispravni opozicioni stav, koji čini disonanciju tako neugodnom, da se jedva može podnositi.

A da se situacija još više zamuti — već se očituje i djelovanje izbora nove Egzekutive, koji se očekuje, na votum povjerenja — a »socijalni se problem« stapa s »problemom Weizmanna«.

(Nastavit će se).

Dr. Beno Stein.

Rezultati XIV. Kongresa

III.

Kolonizacione rezolucije.

Za praktični rad u Erec Jisraelu od najveće je važnosti rad kolonizatorne komisije, jer se rezolucijama te komisije određuje opseg budućega rada u Erec Jisraelu. Svi mi dugujemo zahvalu svim tim muževima, koji rade, često vrlo naporno, u tim komisijama. A ipak moramo reći, da je cijeli današnji tako zv. parlamentarni sistem izbora komisija po ključu jako-

sti stranaka na kongresu pogrešan, jer nam ne daje jamstvo za stvarni i sistematski rad, diktovan potrebama zemlje. Danas u komisijama ne odlučuju stručnjaci na temelju iskustva, već partijski interesi. Naročito u kolonizatornoj i budžetskoj komisiji, najviše se razvijaju partijske borbe, a najmanje odlučuje interes Palestine. Koja partija imade više zastupnika, a često i upornije, ona će više izbiti za sebe. Ispravnost ovoga gledišta uvidjet će svatko, tko se samo malo pozabavi sa rezolucijama XIV. kongresa. Najviše se koncesija pravilo u kolonizatornoj komisiji, pa su svi zaključci kompromis između ljevice i desnice. Tek u pitanju Alije nije došlo do kompromisa, već se u plenumu kongresa vodila oštra borba, koja je kadikad poprimila vid faktične opstrukcije, naročito kad se radilo o zaključku glave sastava Mahlakot Avoda. Ovome sastavu komisije ima se i pripisati da kongres u mnogim stvarima nije zauzeo nikakav stav, te je oprezno izbjegavao direktno riješenje raznih pitanja.

Pored svega toga možemo reći, da je komisija ipak donijela cio niz zaključaka, koji su od velike važnosti za daljnji razvoj prilika u Palestini. U prvom redu želimo da istaknemo zaključak o osnutku kolonizacionog fonda, koji je već trebao biti ostvaren prema zaključku XIII. kongresa. Taj fond, koji treba osnovati u okviru Keren Hajesoda, ima da obuhvati sve predujmove za produktivne izdatke, koji su već prije podijeljeni i koji će se u buduću podijeliti kolonistima kao i sve one investicije, što ih je Egzekutiva već prije uložila u pojedine kolonije i preduzeća. Svrha je ovoga fonda, da se novci, koje je Keren Hajesod dao kolonistima za produktivne svrhe, opet povrate Keren Hajesodu tako, da Keren Hajesod ne će morati svih 100 posto svojih izdataka namaknuti sabiranjem u diaspori.

Ostvarivanje ovoga zaključka o osnutku kolonizacionog fonda ima kao preduvjet, da se između kolonista i Keren Hajesoda sklope ugovori, prema kojima će kolonisti po stalnom jednom planu otplatiti Keren Hajesodu sve, što su od njega dobili. Do danas još nije nadjena mogućnost za sklapanje takovih ugovora ne samo sa Keren Hajesodom, već ni s Keren Kajemetom. Nije još stalno, s kim će Keren Hajesod da sklopi ugovor, da li s pojedinim kolonistima, s pojedinim grupama ili sa sasvim novom jurističkom osobom, koja se tek ima stvoriti. Kongres je naložio Egzekutivi, da čim prije izradi uzor-statut i da ga predloži Akcijonom Odboru na odobrenje.

Od najvećeg je zamašaja za naš kolonizatorni rad zaključak o zemljišnoj politici. Konačno je ipak prodrila u sve krugove spoznaja o važnosti zemljišne politike i da se kupovanje zemljišta ne može prepustiti slučaju, već da se mora provesti po nekom sistemu. Keren Kajemet vraća se opet prvotnoj svojoj zadaći, da bude nosilac zemljišne politike u Erecu. Keren Kajemet imati će u buduću da kupuje veće suvisle komplekse poljoprivrednog zemljišta za provedenje velikih kolonizacionih planova. U gradovima ima da kupuje zemljišta, koja leže na periferiji za osnutak predgradskih naseobina, a iznimno može kupovati i u gradovima zemljišta za važne nacionalne institucije.

U buduću ustanovit će kongres snijer-

nice za zemljišnu politiku. Sve cionističke institucije moraju se podvrći ovim principima, a institucije, koje stoje izvan cionističke organizacije ili pojedinci, koji se bave kupnjom zemljišta, dobit će potporu organizacije samo onda, ako se podvrgnu ovim principima.

Kongres se nije zadovoljio samo ovim zaključcima, kojima je tek dao opće smjernice za rad Keren Kajemeta, već je pošao i korak dalje na putu centralizacije zemljišne politike proglašivši Palestine Land Development Company kao centralno društvo za kupovanje zemljišta. Ujedno je kongres nastojao da Palestina Land Development Company-u doista dade mogućnost, da vrši svoj zadatak kao centralni institut Cionističke organizacije time, što je zaključio povisiti glavnica P. L. D. C. od 75.000 funti na 150 hiljada funti. Na taj će se način možda najbolje stati na put spekulaciji sa zemljištem, ako se uopće može bez državne pripomoći pobijati ova ružna pojava.

Svi su faktori složni, da će poljoprivreda i dalje biti osnov našega kolonizatornoga rada, pa je i za nju votirana gotovo $\frac{1}{3}$ cjelokupnoga budžeta.

Ali i za gradsku kolonizaciju, te podupiranje obrta i industrije kongres je ovaj put votirao ma i čedna sredstva. Tako je zaključio, da se podjeljuje 'sa strane K. K. L. zemljište, a Keren Hajesod da daje dugoročne gradjevne kredite za gradnju radničkih predgradskih naseobina. Šhurat Ovdim, Olim Bonim i Solel Bone svi će dobiti od Keren Hajesoda zajmove, da uzmognu provesti nužne gradnje. Isto tako votirao je kongres 2000 funti za obrtničku banku. Za podupiranje industrije zaključen je osnutak industrijske banke s kapitalom od 25.000 funti, pa će trebati akcije ovoga instituta prodati, da ne ostane to tek samo zaključak na papiru, i ako se predsjednik Motzkin, ograđio protiv toga, jer kongres ne stvara zaključke na papiru. Praksa će pokazati, koliko je opravdan taj optimizam.

I kao što je kolonizatorna komisija nastojala, da pripravlja sredstva i mogućnosti za kolonizaciju, tako je i subkomisija za Aliju i Hahšaru nastojala, da stvori institucije, koje će se brinuti za ljudski materijal, koji ima doći u Erec Jisrael. I tu se razvila ona velika borba radničkih stranaka protiv jednog dijela centruma, grupe Et Livnota i Mizrahija. Prema zaključku XIII. kongresa sačinjavaju Mahlakot Avoda (komisija za prosudjivanje kvalifikacija petenata za imigraciju) zast. radn. stranaka i Hehaluc-organizacije, te jedan zastupnik prezidija pal. ureda. Naravno, da je ovakav sastav omogućio vrlo partaičan postupak, na koji su se tužile sve stranke, a rezultat bio je zaključak, da će od sad biti u Mahlakot Avoda paritetno zastupane radničke i druge cionističke organizacije.

Kongres je nadalje priznao sve postojeće Hehaluc organizacije i što više i one, koje će se tek stvoriti.

(Nastavit će se).

Zagrebačka općina i novi zakonski predlozi

II.

Vi ste u stupcima Vašega lista opširno pisali »o predlogu zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima«, pa uslijed toga ne treba da se očitujem o pojedinim odredbama toga predloga, već hoću, da još prije, no što ću preći na pojedine odredbe »predloga zakona o verskoj zajednici mojsijevaca u kraljevini SHS« kažem nekoliko riječi općenito k ovome predlogu.

Moram odmah naglasiti, da je ovaj zakonski projekat sasvim neprihvatljiv, ako sebi dajemo odgovor na pitanje, koju je svrhu imao u vidu projektirani predlog. Nije mu mogla biti namjera, da uredi interne židovske poslove, jer bi to bila eklatantna povreda čl. 12. ustava, prema kojem »usvojene i priznate vere samostalno uređuju svoje unutrašnje verske poslove«, a židovska vjera po 1. stavci al. 3. člana 12. ide u red usvojenih vjera.

Ako dakle ne spada u kompetenciju zakonodavne vlasti, da uredi unutrašnje vjerske poslove, spada u njezinu kompetenciju organizacija pripadnika usvojene vjere, i odnos te organizacije prema državnoj vlasti. I tu treba odmah istaći, da je židovstvo doduše jedna vjerska etnička cjelina, ali u svojoj org. je ono u pojedinim zemljama posve samostalno. Istorijom stvorio se i ustalio tip te organizacije u vjerskoj općini stanovitoga mjesta i to tako, da je svaka vjerska općina za sebe činila posve samostalnu korporaciju. Jasno je da državna vlast, dok god nije provela t. zv. rastavu crkve od države ili države od crkve ima interesa na pitanju vanjske organizacije pojedine vjeroispovjesti, pa prema tome i pravo, da odredi ona načela, što ih država stavlja pojedinim vjeroispovjestima kao osnov organizacije sa gledišta državnog interesa, t. j. državnoga nadzora.

Jedino taj vanjski pravni odnos između države i vjerske općine trebao bi dakle da uredi projektirani zakon. Ali jer se on ne ograničuje na te vanjske poslove organizacije, nego griješi protiv jasne odredbe čl. 12. Ustava, jer se predloženi zakonski nacrt protivi duhu židovstva, jer u pojedinim naredjenjima ruši unutrašnju snagu postojećih i uređenih vjerskih općina, jer slabi financijalnu njenu jakost i uništava njenu moralnu jakost, koja bazira na autonomiji, jer nadalje stvara židovstvu posve tuđu instituciju hierarhije, moramo da odbijemo projekat, koji dira u ustavom nama zagarantovanim pravima.

Velik dio židovskih vjerskih općina u našoj državi organiziran je na temelju posebnih zakona »o uređenju židovskih vjerskih općina«. Taj zakon statuirao je načelo:

a) Jedinствене općine na stanovitom, zakonom određenim, teritoriju,

b) posvemašnje samouprave.

Židovske vjerske općine u Hrvatskoj i Slavoniji uređene su zakonom hrvatskoga sabora od 7. februara 1906. Na osnovu toga zakona židovska je bogoštovna općina sebi odmah stvorila statut. Ovaj se je zakon pokazao koristan i po državnu vlast i po vjerske općine. Stoga sam mišljenja da bi trebali recipirati taj hrvatski zakon naravno uz nužne preinake, i uvaženje

faktilnoga stanja, što će ga zakon zateći u času kad stane na snagu.

A sad bih htio preći na pojedina naredjenja ovoga zakonskoga predloga i da odmah prigovorim naslovu. Kao što sam već istakao, židovstvo se za udovoljenje svojih kultusnih, prosvj. i socijalno-karitativnih potreba organizovalo u općine, nazivajući ih vjeroispovjedne, crkvene, crkveno-školske, bogoštovne općine. To su bile javno-pravne korporacije sa posvemašnjom autonomijom, koje su stajale isključivo pod nadzorom ministarstva vjere. Državni zakon, koji će urediti vanjsko-pravne odnose takove općine imat će za predmet samo organizaciju, pa je stoga potrebno, da se to očituje već i u naslovu zakona, koji bi imao glasiti: »Zakon o uređenju židovskih vjerskih općina«.

Opće odredbe posve su suvišne. U čl. 1. ima ustanova dijelom iz ustava dijelom iz zakonskog predloga o vjerskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima i iz nekih drugih zakona, a konačno i takovih, koji zapravo spadaju u statut vjerske općine.

Već čl. 1. polazi sa neispravnog gledišta, jer židovska vjerska zajednica nije obilježena državnim granicama. Židovi cijeloga svijeta čine jednu vjersku i etničku zajednicu. Od te zajednice valja dijeliti vjersku općinu. Ove vjerske općine imadu da se staraju oko vjerskih potreba (podrazumijevajući ovdje kultusna, prosvjetna i socijalno-karitativna pitanja), pa je pitanje državljanstva posve nuzgredno.

I obred je samo jedan, kao što sam to već ranije istakao.

Nejasno je nadalje, što zakon misli dijeleći Židove u one, »koji su organizovani u vjeroispovjedne opštine kao i u one, koji žive u diaspori«.

I ako to nije izričito statuirano ipak iz čl. 49. proizlazi, da svaki pripadnik ma koje vjeroispovijesti mora da participira na »verskim prinosima« tako dugo, dok iz odnosne vjere ne istupi. Židov prema tome mora da bude pripadnik svoje općine, pa uslijed toga nema Židova izvan općine. Ali da to nije zakonom predviđeno mi bi morali tražiti da se zakonom odredi, da je svaki Židov pripadnik one općine u području koje ima svoje prebivalište. Državljanstvo nije pri tome od utjecaja. To pitanje može biti od važnosti tek kod sudjelovanja u općinskoj upravi t. j. kod pasivnog izbornog prava. Mišljenja sam da pošto se u našim općinama radi o židovskim pitanjima da nema razloga da bi se oduzela jednome Židovu mogućnost saradnje samo zato što nije naš državljanin.

Razložio sam već svoje gledište o jedinstvu obreda te slijedom toga o tome da na jednom području treba da bude samo jedna općina uz uvaženje već ranije zauzetog stanovišta o općinama, koje već postoje. Posve je prema tome protivan biti židovstva istup iz jednoga obreda i prelazjenje u drugi, jer takošto nije moguće. Unutar jedinstvene općine treba voditi brigu o uređenju bogoslužja koji će udovoljiti stanoviti krug pripadnika. To je pako stvar koju ima da uredi općinski statut.

Već sam prije istakao rdjavu terminologiju. Sasvim je neispravno i nepravnički kad čl. 7. daje pravo sticanja i posjeda imovine i raspolaganje s njome »verskoj zajednici mojsijevaca predstavljenoj po svojim zakonitim duhovnim i versko-sa-

Darujte za halučku farmu

moupravnim organima«. Nosilac prava i obveze je samo vjerska općina, a ne konfesija ili vjerska zajednica.

Čl. 9. dira općinsku autonomiju, jer ima institucija, koje su od općeg interesa za židovstvo i ima specijalnih slučajeva, u kojima je pomoć moralna dužnost ne samo sa gledišta židovske etike nego i sa gledišta čovječnosti (elementarne nepogode, pogrom itd.).

(Nastavit će se).

Zakon o palestinskom državljanstvu

Objelodanjujemo prijevod službenoga teksta zakona o palestinskom državljanstvu, koji je dne 1. augusta 1925. stao na snagu.

Član 1.

1. 1. Turski državljani, koji stalno žive u Palestini i koji su ondje boravili 1. augusta 1925., imaju dobiti palestinsko državljanstvo.

2. Osoba nad 18 godina, koja je dobila u smislu gornje alineje palestinsko državljanstvo, može u vrijeme od 6. augusta 1925. do 6. augusta 1926. izjavom da optira za Tursku. Ovakova osoba ne može dobiti palestinsko državljanstvo.

3. Osoba nad 18 godina, koja glasom alineje 1. (1) ovoga zakona postaje palestinskim državljaninom, ali se po rasi, kojoj pripada, razlikuje od majoriteta pučanstva Palestine, može na isti način i pod istim uvjetima da optira za naciju ili jednu od država, u kojoj je većina pučanstva iste rase, kao osoba, koja vrši pravo da optira za državljanstvo dotične države. Ta osobe ne može da stekne palestinsko državljanstvo.

2. Osobe nad 18 godina, koje su se rodile u Palestini, te su porodom ili kasnije stekli ili još imaju tursko državljanstvo, a 1. augusta 1925. stanuju u inozemstvu, mogu optirati za palestinsko državljanstvo i svoj prijedlog podnijeti palest. vladi, koja prema svome nahodjenju može taj prijedlog prihvatiti ili otkloniti.

Privola se pal. vlade može uskratiti, a da se ne ogriješi o gore citirane naredbe, ako postoji utanačenje između spomenute vlade i vlade zemlje, u kojoj dotična osoba stanuje.

Privola se mora uskratiti, ako osoba, koja hoće optirati, ima pored turskoga još i drugo državljanstvo. Pravo opcije mora se vršiti unutar dviju godina nakon što je ovaj zakon stao na snagu.

Član 2.

3. Prema odredbama člana 1. ovoga zakona ima se slijedećim osobama priznati palestinsko državljanstvo:

a) Svaka osoba, koja je rođena u zakonitom braku u Palestini i čiji je otac u ono vrijeme bio palestinski državljanin, ili je rođen u Palestini ili je pal. državljanstvo stekao certifikatom o naturalizaciji prema alineji 1. ili 5. ovoga zakona.

b) Svaka osoba rođena u zakonitom braku ili nezakonitome braku, koja nije porodom ili kasnijim pravom stekla narodnost druge države, ili čija je narodnost nepoznata.

4. 1. Svaka osoba nad 18 godina može steći palestinsko državljanstvo, nakon što je podnešen njezin prijedlog vrhovnome komesaru, a ovaj joj je podijelio certifikat za pal. državljanstvo, ako u roku od 2 godine nakon što je ovaj zakon stao na snagu, jednom izjavom očituje svoju želju da stekne palestinsko državljanstvo i oblast ustanovljuje, da je ispunila slijedeće uvjete, naime:

a) da je molitelj rođen u Palestini te je kod svoga poroda ili kasnije stekao i još ima tursko državljanstvo; i

b) da molitelj na dan, kad je podnio svoj prijedlog, nije manje od 6 mjeseci stalno u Palestini stanovao; i

c) da molitelj nije za boravka u drugoj zemlji, stekao tuđe državljanstvo.

2. Osoba, koja je stavila prijedlog i dobila u suglasju s ustanovama ove alineje certifikat za pal. državljanstvo, važi kao pal. državljanin s datumom dana, kad je stavljen prijedlog.

5. 1. Osobama, koje su u suglasju s alinejom 2. izbornog reda iz 1922. za palestinsko Narodno Vijeće, očitovale svoju volju, da optiraju za pal.

državljanstvo i dobili provizorni certifikat o državljanstvu, te su od ovog očitovanja svoje volje živili stalno u Palestini, ima se uračunati ova izjava kao ona, što je traži član 4. ovoga zakona. One će, nakon što će se podastrijeti njihova izjava vrhovnome komesaru, imati pravo na sticanje pal. državljanstva na temelju ove alineje i vrhovni komesar neka im izdaje certifikat o državljanstvu.

2. Osoba, koja je takav prijedlog stavila i kojoj je podijeljen certifikat o državljanstvu u saglasju s odredbama ove alineje, ima da se smatra pal. državljaninom od dana, kad joj je podijeljen certifikat.

6. U članu 1. i 2. ovoga zakona ravna se državljanstvo udate žene po onome njezina muža i državljanstvo djece, koja još nisu punoljetna, po državljanstvu roditelja.

Član 3.

7. 1. Vrhovni komesar može da podijeli certifikat o naturalizaciji za pal. državljanstvo jednoj osobi, ako ustanovi:

a) da nije manje nego dvije godine od tri godine, neposredno prije datuma prijedloga stanovala u Palestini;

b) da uživa dobar glas i da u dovoljnoj mjeri poznaje engleski, hebrejski ili arapski jezik;

c) da ima namjeru, nakon što se njezin prijedlog odobri, ostati u Palestini.

2. Certifikat o naturalizaciji ne staje na snagu, dok nije predlađač položio zakletvu državljanstva.

U koliko se pojedinim osobama dopusti, mogu umjesto zakletve dati svečano obećanje ili izjavu.

3. Podjeljivanje certifikata o naturalizaciji ima da uslijedi apsolutno prema uvidjavnosti vrhovnog komesara, koji može da podijeli ili uskrati certifikat sa i bez motivacije, kako je po njegovu mišljenju najbolje za opće dobro; protiv njegove odluke nema priziva.

4. U slučaju, da je jedna žena prije svoje udaje s inozemcem bila palest. državljanica, a njezin je muž umro, ili da je uslijedila rastava braka, ne vrijede ustanove alineje 1. a) ovoga člana glede boravka.

5. Vrhovni komesar može u naročitom slučaju, ako to smatra nužnim, da podijeli certifikat o naturalizaciji, i ako nije udovoljila uvjetu, da je od tri godine prije predaje prijedloga dvije godine boravila u Palestini. (Vidi čl. 3. 7. 1. a). Op. ur.)

8. Osoba, kojoj je vrhovni komesar na temelju naredbe ovoga člana podijelio certifikat o naturalizaciji, stiče sva politička i druga prava, potence i sve prednosti i podvržena je svim obvezama, dužnostima i odgovornostima, koje dobiva odnosno kojima je podvržen palestinski državljanin.

9. 1. Svako malodobno dijete jedne osobe, koja je zatražila certifikat naturalizacije, može dopuštenjem vrhovnog komesara biti imenično navedeno u certifikatu naturalizacije i ima time postati pal. državljaninom. Pridržaje se, da dijete 12 mjeseca nakon punoljetnosti može optirati za strano državljanstvo; time gubi pal. državljanstvo.

2. Vrhovni komesar može u naročitom slučaju podijeliti malodobniku certifikat o naturalizaciji, bez obzira, da li su time ispunjeni uvjeti ovoga zakona ili ne.

10. 1. Ako vrhovni komesar dozna, da je jedan certifikat o naturalizaciji, što ga je on podijelio, stečen uslijed krivih podataka ili prevaram ili zatajivanjem nekih stvari, ili da je ta osoba, kojoj je taj certifikat podijeljen, stanovala od podjeljenja 3 godine izvan Palestine ili se riječju ili činom pokazala neprijaznom ili ilojalnom prema palestinskoj vladi, može vrhovni komesar s odobrenjem jednog od državnih nadtajnika Nj. Vel. povući naredbom certifikat i naredba o povučenju ima stati na snagu onoga dana, kad to odredi vrhovni komesar.

2. Vrhovni komesar može iz istih razloga i na temelju istih anulirati odobrenje jedne izjave, koja je učinjena na temelju odredaba ovoga zakona, da se postigne ili pridržaje pal. državljanstvo, a valjanost toga anuliranja je ista, kao što to propisuje čl. 2. ov. zakona za slučaj povučena certifikata o naturalizaciji. Ako vrhovni komesar povuče jedan certifikat za naturalizaciju ili anulira jednu izjavu, može narediti, da se certifikat o naturalizaciji ili drugi koji dokumenat, iz kojega proizlazi prihvat izjave, ima povratiti i poništiti. Ako se do-

tična osoba ustručava ili zadocni da preda certifikat ili dokumente, može biti kažnjena novčanom globom do 100 funti sterlinga.

11. 1. Ako se povuče certifikat o naturalizaciji, može vrhovni komesar odrediti, da žena i malodobna djeca (ili nekoja od njih), osobe, kojoj se oduzima certifikat, isto gube pal. državljanstvo. Ovakova se osoba ima smatrati inozemcem. Ako li vrhovni komesar to ne odredi, tad se to ne odnosi na ženu i malodobnu djecu osobe, kojoj je certifikat oduzet, i oni ostaju pal. državljani. Pridržano je, da

a) je zakonito pravo žene takove osobe, da šest mjeseci nakon oduzimanja certifikata optira za tuđe državljanstvo, time gubi ona i njezina malodobna djeca pal. državljanstvo i smatraju se inozemcima.

b) Vrhovni komesar ne može takovu naredbu izdati, ako je žena rodom iz Palestine; osim ako je uvjeren, da bi se za slučaj te bi ona sama posjedovala certifikat o naturalizaciji, isti mogao na temelju ovoga zakona povući. U slučaju, kad se oduzima certifikat, ima se nekadašnji vlasnik toga certifikata smatrati inozemcem i kao pripadnik države, kojoj je pripadao, prije nego što je dobio certifikat.

Član 4.

12. 1. Žena palest. državljanina smatra se pal. državljanicom, a žena inozemca kao inozemkinja. Pridržano je, da je, ako muž za vrijeme trajanja braka napusti pal. državljanstvo, izuzev u slučaju, o kojem određuje član 2. ovoga zakona, zakonito pravo njegove žene, da dade izjavu, da ona hoće da pridržuje pal. državljanstvo. Time se ona ima smatrati i dalje pal. državljanicom.

2. Ako žena inozemca, koja je prije braka bila pal. državljanica, živi rastavljena od svoga muža tako, da je rastava po mišljenju vrhovnog komesara trajna, može joj vrhovni komesar po svome nahodjenju dati certifikat za naturalizaciju, isto tako kao da je brak rastavljen.

13. Žena, koja je imala pal. državljanstvo i svojom udajom postala inozemka, ne može smrću svoga muža ili rastavom braka bez daljnega opet steći pal. državljanstvo, i žena, koja je bila inozemka i udajom stekla pal. državljanstvo, ne gubi smrću svoga muža ili rastavom braka palest. državljanstvo.

14. 1. Ako se jedna osoba odrekne pal. pripadnosti opcijom druge državne pripadnosti ili na drugi koji način, izuzev u slučaju člana 2. ovoga zakona, neka gubi i svako malodobno dijete te osobe palestinsko državljanstvo, ako je to dijete napuštanjem pal. državljanstva sa strane svojih roditelja dobilo narodnost u drugoj kojoj zemlji.

Ako se udovica, koja je pal. državljanica, udaje za inozemca, tad djeca njezina prva muža ostaju pal. državljani, bez obzira da li stanuju u ili izvan Palestine.

2. Svako dijete, koje je na taj način izgubilo pal. državljanstvo, može godinu dana nakon svoje punoljetnosti dati očitovanje, da želi opet steći pal. državljanstvo, i ima se od dana toga očitovanja smatrati pal. državljaninom.

15. Ako pal. državljanin u tuđoj državi stiče certifikatom o naturalizaciji ili inim svojevolumnim i formalnim činom državljanstvo dotične države, gubi time pal. državljanstvo.

16. Osoba, koja nakon što ovaj zakon stane na snagu porodom postane pal. državljanin, ali iza poroda ili za vrijeme malodobnosti primi državljanstvo druge koje države i ovo još ima, može, kad postane punoljetna te je u posjedu državnih kompetencija, optirati za ovo strano državljanstvo i gubi time pal. državljanstvo.

17. Ako pal. državljanin gubi pal. državljanstvo, tad se ne oslobadja time od ijedne obveze i odgovornosti za ona djela, što ih je počinio, prije nego što je izgubio pal. državljanstvo.

GIGI TOLNAUER

rodj. ELEK

Zagreb

DRAGO TOLNAUER

Vojnić

vjenčani

Zagreb, 1. X. 1925.

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Slijedeća sjednica Akcionoga Komiteja. Kako čujemo, sastat će se Egzekutiva Cionističke Organizacije 30. septembra u Parisu na plenarnom sastanku, kojemu će valjda prisustvovati i članovi palestinske Egzekutive te članovi Financijskoga i Gospodarskoga Vijeća. Sjednica će odrediti termin sjednice Akcionoga Komiteja, u kojoj će prema odluci Kongresa predsjednici Weizmann i Sokolov donijeti svoje predloge za sastav Egzekutive. Kako saznajemo trebala bi se ta sjednica još tokom oktobra održati.

Komisija za Palestinski Zajam. Komisija za Palestinski zajam, kojoj pripadaju gospoda dr. Rupp, dr. Ringel, Naiditsch, dr. Halpern, dr. Barth, Alosoroff i dr. Jacobsohn, konstituirat će se uskoro u Parisu. Predsjedatelj bude valjda dr. Rupp.

Amerikansko židovsko zastupstvo kod Lige naroda. Iz New Yorka javljaju: U sjednici Egzekutive američanskog židovskog kongresa, koja se održala pod predsjedanjem rabi-a dra. Stephena Wise zaključeno je na predlog predsjedatelja, da se poduzmu nužni koraci radi stvaranja stalnog zastupstva američanskog židovstva kod Lige Naroda. Na temelju referata dra. Wisea vodit će se sad pregovori sa svim židovskim organizacijama Amerike, da se postigne sporazum u pitanjima ličnosti, jer se polaže velika vrijednost na to, da zastupnik kod Lige Naroda može govoriti u ime cjelokupnog američanskog židovstva.

O smjernicama za političko držanje delegata već sad vlada u svim američko-židovskim krugovima jednodušno shvatanje, da će biti dužnost toga zastupnika, da radi za strogo izvršenje versajškoga ugovora i odredbama o pravu narodnih i vjerskih manjina.

Poljski ministar o numerus claususu. Delegacija židovskoga kluba u Sejmu, koja se sastojala iz zastupnika Rosmarina i Farbsteina posjetila je ministra nastave Grabskoga radi zapreka, što ih čine poljska sveučilišta kod primanja židovskih slušatelja. Ministar nastave izjavio je, da je potpisao cirkular na sve senatne sveučilišta, u kojemu upozorava, da se kod primjena ograničenja upisa na visokim školama nema postupati po nacionalnim ili vjerskim momentima, već jedino prema potrebi i mogućnosti nastave. Nadalje izjavio je ministar nastave, da će se onim djacima, kojima je uslijed primjene numerus claususa onemogućen studij u Poljskoj, dati pogodnosti kod podjelivanja putnica za studij u inozemstvu.

Pred novim nemirima na visokim školama. U Beču nastoji nacionalistička omladina da izazivlje nemire na sveučilištu povodom upisa na visokim školama. U nebrojenim pozivima razdražuje akademska omladina drugove protiv židovskih kolega, prijeti akademskom senatu, da se ne bi dao u službu židovskog kapitala, što znači, da očuva postojeći zakon. Koliko su nama poznate današnje prilike na bečkim visokim školama, ne prijeti opasnost, da će akademski senati vršiti zakon, jer da tako što god prijeti, ne bi smjeli biti afiširani svi ti pozivi, koji vrve uvredama za židovstvo. Danas nije odlučna znanstvena kvalifikacija, već pripadnost nacijska i vjerska.

Krimski projekt. Po židovskoj štampi sve se više raspravlja o krimskom projektu, naročito se tim projektom bavi američko židovstvo, pa je poznato, da je Joint Distribution Committee zaključio, da u tu svrhu povede veliku sabirnu akciju, kojom bi se imalo namaknuti 15.000.000 dolara. Protiv ovoga projekta ustao je naročito predsjednik američanskog židovskog kongresa dr. Stephen Wise i upozorio na dužnost izgradnje Palestine. Konferencija, koja se održala u Filadelfiji, prihvatila je pored zaključka o nastavku pomoćnog rada i rezoluciju glede podupiranja izgradnje Palestine, koja glasi:

»Konferencija smatra naravnim, da će američansko židovstvo obilato podupirati židovsku kolonizaciju u Palestini i uvjerena je, da će Židovi Amerike putem Jewish Agencya i drugih institucija u punoj mjeri pridonijeti, da se ostvari ova velika historijska zadaća.«

Prof. Rappard demantira. Nedavno je cijelo židovsko novinstvo zapisalo intervju lte s prof

Rappardom, predjašnjim generalnim sekretarom, a sadanjim članom Permanentne Mandatarne komisije Saveza Naroda. Prof. Rappard odobravanjem priznaje sposobnosti i djelotvornost prof. Weizmanna te medju ostalim kaže, da je odnos engleske vlade prema Balfourovoj deklaraciji u današnjem času posvema drukčiji, nego u predjašnjim godinama. Kad bi sada neki ministar u engleskom parlamentu predložio, da se Balfourovu deklaraciju ukine, parlament bi zacijelo taj predlog prihvatio. Newyorški »Jiddische Folk«, kojemu se veoma nevjerovatno činila opaska prof. Rapparda, obratio se molbom na prof. Rapparda, da dade objašnjenje i dobio je ovaj telegrafski odgovor, u kojemu demantira tu vijest. Kaže, da je Balfourova deklaracija obvezatna ne samo za Veliku Britaniju, nego i za Aliirane te za Savez Naroda.

Judge David A. Lowne o židovskoj kolonizaciji u Palestini. Sudac David A. Lowne vratio se sa putovanja po Sredozemnom moru u Ameriku. Usput je posvetio dva tjedna intenzivnome studiju židovskoga kolonizacionoga rada u Palestini. Medju ostalim rekao je nakon svoga povratka, da su židovska djela za obnovu svete zemlje daleko pretekla njegova najveća očekivanja. U pet godina učinilo se onoliko sredstvima Keren Hajesoda, što bi se normalno trebalo i preko sto godina.

Sovjeti i jevrejski jezik. Palestinske radničke novine »Davar« izvješćuju u broju od 6. septembra, da se u Moskvi započela energična akcija za priznanje jevrejskoga jezika kao učevnoga i kulturnoga.

Gospodarska izobrazba halucim u Njemačkoj. Predsjedatelj gospodarskoga vijeća cionističke Egzekutive u Palestini, agronom Ettinger, posjetio je halučke stanice njemačkoga Hehaluca u Halbe, Ludwighorst, Georgstal i Hamleu. Zatim je raspravljao sa Merkasom Hehaluca o nekim tekućim pitanjima te je izrazio svoje zadovoljstvo o radu u Njemačkoj.

Poljska preuzimlje kontigenat od 100.000 funti za KKL. KKL u Poljskoj preuzeo je za godinu 5686 kontigenat od 100.000 funti. Zastupnici svih cionističkih partija u Poljskoj obvezali su se, da će svim silama nastojati da kontingent namaknu. Vodjenje i uprava rada leži u ruci gospodina Jesaje Hurwitza.

Fond za židovsko društvo za palestinske iskopine. Američanski komite Jewish Palestine Exploration Society-a namaknut će posebnj fond za dar za prof. Nahaum Hascha, zato da se ne prekinu važna iskopavanja u Palestini, koja su pod njegovom upravom započela.

Iz Palestine

Novi useljenički zakon za Palestinu. »Official Gazette« u Jerusolimu od 15. jula objelodanjuje zakonski nacrt, koji skuplja i nadopunja sve naredbe za imigraciju. Ovaj zakonski nacrt sadržaje otešćanje prema dosadanjim uvjetima za imigraciju, naročito stvaranjem jedne nove institucije, vrhovnim useljeničkim uredom, sa vanredno velikim ovlastima. Od sada ne mogu više konzuli pojedinih zemalja da daju dozvole za imigraciju onima, koji posjeduju 500 L, već moraju za svaki slučaj tražiti posebno odobrenje »Chief Immigration Officer«. Samo turisti, a isto tako certifikati cion. organizacije nisu ovisni o posebnoj dozvoli ovoga činovnika.

Kak doznajemo, dobit će palestinska Egzekutiva cionističke organizacije od palestinske vlade za naredno polugodište t. j. od 1. oktobra 1925. do 31. marta 1926. 20.000 certifikata za halucim. U krugovima, koji su dobro upućeni u prilike tvrdi se, da će u najkraće vrijeme biti ukinute odredbe imigracionog zakona, kojim se otešćava useljivanje emigranata sa vlastitim kapitalom.

Zahtjevi Vaad Leumi. Predsjedništvo Vaad Leumi podastrijelo je lord Plumeru spomenicu, u kojoj se iza općenitoga pregleda o razvitku prilika navode nekoji zahtjevi, koji se nijesu ispunili, te se tim neispunjavanjem Židove u zemlji u neku ruku oštetilo. Najvažniji su zahtjevi: Bezodvlačno proglašenje općinskoga zakonika, povišenje vladinih potpora za židovsko odgojno djelo, doznačivanje gradskoga zemljišta židovskim kolonistima te konačno olakšanje imigracije.

Lord je Plumer obećao poslanstvu, koje mu je spomenicu podastrijelo, da će sve zahtjeve briž-

ljivo ispitati. U najskorije se dane očekuje naredbe lorda Plumera u smislu navedenih zahtjeva Vaad Leumi.

Posjet lorda Plumera u Rothschild-hospitalu u Jerusolimu. Lord i lady Plumer posjetili su 10. septembra Rothschild-hospital u Jerusolimu, gdje im je Kolonel Kisch predstavio namještenike Hadase. Pri odlasku izrazio je lord Plumer, koji je posjetio sva odjeljenja hospitala te laboratorije, svoje zadovoljstvo.

Telaviv, glavno čvorište palestinske željezničke mreže. Uprava palestinskih željeznica učinila je prema izvještaju lte aranžman gradskim upravama Telaviv i Jafa, prema kojemu je preuzela u dužnost da sagradi željezničku liniju Kalkilje-Tel-Aviv. Kad ta linija bude sagrađena, ukinut će se željezničko čvorište Ludd, a Telaviv bude podignut na glavno željezničko čvorište palestinske željezničke mreže. Tom novom linijom veoma će se popraviti spoj izmedju Jafe i Hajfe na jednu stranu te Jafe i Jerusolima na drugu. Nova linija spaja direktno Telaviv i kolonije u Judeji.

Nova banka u Palestini. Dne 25. augusta uničela se u palestinski registar društava nova banka, Palestinsko-Poljska-banka. Osnivački je kapital L 10.000. Na osnivačkoj skupštini izabrano je dne 9. septembra vodstvo. Banka će uskoro započeti radom. Kako čujemo otvorit će se filijale u Hajfi i Jerusolimu, te podružnica u Poljskoj.

Trgovačke prilike u Hajfi u junu i julu 1925. Trgovačke su prilike u Hajfi u junu bile stabilne, a nasuprot u julu nešto slabije, dok je financijsko stanje i nadalje veoma dobro. Poboljšanje prilika na pijaci izostalo je radi početka eksportne sezone. Spekulacija zemljom, koja u maju i u junu gotovo nije opažena, veoma je cvala u julu. Daljnja je karakteristika gospodarskih prilika u mjesecu julu djelovanje nekih novih, većih i manjih, industrijskih poduzeća te otvorenje nekolicine hotela i pensiona u gradu i u distriktu Hajfi.

Gradnje u Telavivu. »Doar Hajom« javlja o gradnji kuća u junu, julu i augustu: u junu su dane 100 dozvole za 572 sobe sa 19.388 m², u julu 152 za 583 soba sa 24.769 m², a u augustu 119 za 735 soba sa 24.769 m². U julu su 197 plana predana, a od njih već 190 potvrđena, a 7 neriješena. U augustu 119 (83 još neriješena).

Za septembar su ovakovi izgledi: ima još 90 neriješenih molba, 137 još leže u računskom odjeljenju. U gradnji su 334 gradnje, a 21 molba za gradnju su predate. Dakle će se u septembru svega 355 gradnja provadjati.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor u svojoj sjednici od 23. septembra nakon riješenja nekih tekućih agenada primio do znanja izvještaj tajnika o broju mandata, koji pripada pojedinim mjesnim organizacijama na Saveznom Vijeću kao i prijedlog sastava izbornog kruga za ona mjesta, koja nemaju dostatan broj doprinosnika, da uzmognu birati jednog delegata. Zatim se čita dopis Omladinskoga Saveza, koji traži subvenciju za omladinski rad, naročito za »Haaviv« i »Gideon«. Nakon odulje debate zaključeno je, da se u novom budžetu stavka subvencija od 12.000 dinara ima tako razvrstati, da glasi: 2500 Din. za »Haaviv«, 5000 Din. za »Gideon« i 4500 Din. razno, zatim da se »Gideonu« ima sad podijeliti zajam od 3000 Din. Iza toga raspravljalo se o uvjetima za nabavu novih prostorija za Savez, pa se imadu uvjeti javiti i Feniksu, da dade svoju privolu.

U sjednici od 30. septembra čita se dopis Egzekutive, u kojem se zahvaljuje na pozivu Saveznom Vijeću, zatim dopis direktora KKL gosp. inž. Usiškina, u kojem javlja, da će vjerojatno tek iza 15. novembra moći stići u Jugoslaviju, te dopis Jehude Altmanna glede kupnje zemljišta za Mošav Jugoslavija. Nakon toga odlučeno je raspisati natječaj za jednu pomoćnu silu za Savez i konačno se raspravljalo o sastavu novoga Radnoga Odbora.

(f. r.) **Karlovac.** (Izraelit bogošt. općina i Keren Kajemet Lej Israel.) Mnogi će se začuditi. Već dulje vremena vodila se sa strane cionista u odboru Izrael. bog. općine borba, da se dozvoli ono, što je dozvoljeno i u anti-cionističkim općinama: darivanje za KKL kod tore. Taj se zahtjev nije mogao provesti, jer je sa strane većine u odboru bio odbijen sa motivaci-

jom, da bi to urodilo smanjenjem osjalah darova za razne općinske institucije, što bi loše djelovalo po daljnji razvitak tih institucija, a i po razvitak same općine. I ako se je taj argument sa strane cijonista pobio, ipak nije uspjelo da se taj zahtjev provede. Pred velike svetke opet je sa strane cijonista u općinskom odboru pokrenuto to pitanje i razvila se principijelna debata o stavu Židova prema instituciji Keren Kajemeta. Nakon debate u kojoj su svi članovi odbora pa i oni necijonisti (bivši anticijonisti) naglasili važnost Keren Kajemeta i dužnost da ga svi Židovi potpomažu primljen je jednoglasno predlog necijonističkog predsjedništva koji kaže: da se dade vidnog dokaza razumijevanja svih članova Izrael. bog. općine bez razlike stranaka i naziranja, cijonista i necijonista, za izgradnju židovske domaje u Erec Israelu zaključuje odbor Izr. bog. općine da u krilu općine stvori posebnu stalnu instituciju, koja će među svim članovima općine provesti samoopozovanje u korist KKL i brinuti se oko ubiranja prinosa. Ovaj zaključak karakterističan je za promjenu stava bivših anticijonista i cijonista prema izgradnji Erec-Israela, pa pokazuje da i karlovačka bog. općina želi da ide sa duhom vremena i sa savremenim potrebama židovstva. I ako polagano i kasno, — a ono ipak. Zasluga je za to ne samo razvitak cijonističkog pokreta i obnovenog rada u Erecu u posljednje vrijeme (netko je kazao i filocijonističko pisanje »Neue Freie Presse«!), nego i agilnost Mjesne Cijonističke Organizacije i njihovih predstavnika u općinskom odboru. Izgleda da je takav zaključak prvi među bog. općina naših krajeva. Nadamo se, da ćemo uskoro moći izvjestiti o realnim rezultatima toga zaključka. (Spominjemo, da je Mjesna Cijonist. Organizacija u svojem krugu već pred dulje vremena provela samoopozovanje za KKL, čime je ne samo osiguran propisani kontingent, već je isti i premašen.) — (Gradski izbori.) 27. septembra o. g. provedeni su u Karlovcu izbori za gradsko zastupstvo (30 grad. zastupnika). Židovi doduše nisu postavili svoju posebnu listinu, kao što to i do sada nije bio običaj, jer se za to nije ukazala potreba, ali su ipak u gradsko zastupstvo izabrana na raznim listinama tri Židova (među njima i jedan cijonista): Dr. Vatroslav Reiner, predsjednik bog. općine, Mavro Fröhlich i Miroslav Herlinger (cijonista).

Hug Ivri. U ponedjeljak, dne 5. okt. u 8 i pol sati na večer počinje Hug radom. Ova institucija, koja se brine za kontinuirani rad na području hebraizacije, zaslužuje svaku pažnju. Pozivaju se svi oni, koji ponešto znadu hebrejski, da nefaljeno dodju, jer će se tom prilikom odrediti radni program za novu godinu.

Književnost

Cvi Rothmüller: Židovska kolonizacija Palestine. (Pregled.) Izdao S. Ž. O. U., Zagreb, 1925.

Dosad je na srpsko-hrvatskom jeziku izašlo tek malo djela o cijonističkom pokretu, a i ono, što je izašlo, bilo je ili prijevod ili propagandno sredstvo ili kakvo prigodno izdanje. Stoga se mora s veseljem pozdraviti svaki pokušaj, kojim se hoće na našem jeziku prikazati razvoj cijonističke ideje i problemi s njime u vezi. No takvo nastojanje valja pozdraviti i poduprijeti i zbog toga, jer je danas neupućenome čitaocu gotovo onemogućen valjan izbor kojega preglednog djela o cijonističkom pokretu, pa i na tuđem jeziku, gdje postoji nepregledno more kojekakvih dobrih i slabih knjiga o cijonizmu, u svim zemljama svijeta.

Za Rothmüllerov Pregled kolonizacije može se s pravom reći, da odgovara u tom pogledu svakome zahtjevu, jer prikazuje na lagan i vrlo interesantan način historijski razvitak naseljavanja Erec Jisraela od početka pa do danas. Gotovo se nemogućim čini, da se ta tema u tako kratkoj i zbijenoj obradbi može napisati tako lijepo i upravo zabavno, a kraj toga razumljivo za svakoga židovskog ili nežidovskog čitaoca. Tko pročita ovo djelo, imati će uvida u skoro čitavi razvitak kolonizacije Palestine, ali pored toga i u razvoj cijonističkog pokreta, bar u glavnim crtama. I tako ta knjiga može postati za mnoge naših omladinaca vrela i udžbenik, iz kojega će srpski svoje znanje u cijonističkim stvarima, a njime će i mnogi upućeni upotpuniti i usavršiti poznavanje, osobito najnovijega doba cijonističkog pokreta. Biti će

stoga mnogi zahvalni poštivnome autoru, koji je knjigu i jedino s tom svrhom sastavio, nadajući se, da će ona dati još jačega poticaja za daljnje proučavanje pokreta i za jaču povezanost s općim idealima cijonizma.

Ipak se mora istaknuti, da knjiga nije bez pogrešaka. Tako se n. pr. može samome sustavu i rasporedbi štošta prigovoriti, a napose dosta čestim opetovanjima, koja i ako ne smetaju u čitanju, ipak kvare sistem tog djela. No s druge strane pruža upravo odličan hrvatski jezik i savršeni stil kod čitanja pravi užitek, kakav danas rijetko nalazimo u hrvatskim literarnim djelima. Vrlo ugodno se konačno doima čitaoca ukusna oprema i dobar papir, na kojemu je knjiga štampana.

Nadamo se, da će to djelo dobiti ono priznanje, koje po svojoj izvrsnoj kvaliteti zaslužuje, a to je, da će ga svatko, koji se u našim redovima nalazi, proučiti, a ne samo pročitati.

Zvonko Rosenberger.

Šport i gimnastika

OSNUTAK JUGOSLAVENSKOG OKRUGA »MAKKABI« SVJETSKOGA SAVEZA ŽIDOVSKIH ŠPORT. I GIMN. DRUŠTAVA

Židovsko gombalačko i športsko društvo »Makabi« iz Zagreba, kao pripravni odbor za konstituiranje okruga razaslalo je na sva športska i gimnastička društva i sve šport. sekcije omladinskih društava u Kraljevini SHS ovaj

POZIV

na konstituirajuće vijeće okruga Makkabi-Weltverbanda za Kraljevinu SHS., koje će se održavati u nedjelju dne 18. oktobra o. g. u Zagrebu prigodom Saveznog Vijeća Saveza Cijonista Jugoslavije:

Vrlo cijenjeni sumišljenici!

Normalni razvoj športskih i gimnastičkih prilika u našoj sredini doveo je nužno do jedino ispravne konsekvence, da se sva židovska, građanska i omladinska športska i gimnastička društva te sekcije organizuju u posebnu stručnu organizaciju, u »Okrug Svjetskoga Saveza Makkabi« za kraljevinu SHS., koja bi se idejno i organizatorno oslanjala na predstavništvo i cjelokupnost sve-svjetskoga »Makkabi«-a.

Do ove spoznaje došao je i naš Savez Židovskih Omladinskih Udruženja, koji je dosada obuhvatao sva športska i gimnastička društva te sekcije u našoj Kraljevini, pa je prema prilikama i svojim mogućnostima promicao naše težnje za fizičkom regeneracijom mladoga židovstva.

Na VI. sletu Savezno je Vijeće SŽOU dne 13. augusta o. g. jednodušno prihvatilo ove rezolucije:

»Savezno Vijeće apelira na židovsko gomb. i šport. društvo »Makabi« u Zagrebu, neka u saradnji sa ostalim športskim društvima i sekcijama i u dogovoru sa Hanhagom SŽOU organizira jugoslavenski okrug »Makabi« Weltverbanda. SŽOU će pomagati ostvarenje i rad toga okruga.

»Savezno Vijeće nalaže športskim i gimn. društvima i sekcijama, da pošalju na tu konferenciju, sazvanu u toj stvari od zagrebačkog »Makabi«-a saglasno s Hanhagom SŽOU, barem po dva delegata«.

Žid. gomb. i šport. društvo »Makabi« u Zagrebu, začlanjen već nekoliko godina u Svjetskom Savezu »Makabi« (od god. 1921. na Vijeću Saveza u Karlovim Varima prigodom XIII. Cijon. Kongresa), istupilo je aktivno na gimn. i športskim svečanostima prigodom XIV. cijonističkog Kongresa u Wenu augusta ove godine, te

je bilo i na ovogodišnjem Vijeću Makabi-Weltverbanda, koje se držalo u isto vrijeme po svojim delegatima zastupano.

Ovo je IV. Vijeće Weltverbanda na temelju referata naših delegata i priopćene rezolucije Vijeća Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja dalo mandat našem društvu, da u što kraćem roku oživotvori »Okrug Svjetskoga Saveza Židovskih športskih i gimnastičkih društva a »Makkabi« za Kraljevinu SHS.«.

Prihativši se ove zadaće, kao pripravni odbor, sazivljemo za dan 18. oktobra o. g. (prigodom Saveznog Vijeća Saveza Cijonista u Kraljevini SHS.)

Konstituirajuće Vijeće

opunomoćenika svih židovskih gimnastičkih i športskih društava te sekcija Omladinskih društava naše kraljevine sa ovim dnevnim redom:

1. Pozdrav pročelnika pripravnog odbora;
2. Pozdrav Hanhage Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja.
3. Konstituiranje Vijeća;
4. Referat o stanju športa i gimnastike u židovskom svijetu;
5. Referat o stanju židovskoga športa i gimnastike u Kralj. SHS.
6. Generalna debata;
7. Prihvat pravila okruga;
8. izbor širega i radnoga odbora Okruga;
9. Eventualije.

Uvjereni smo, da će nas sva židovska športska i gimnastička javnost najkrepče podupirati u tom našem teškom i važnom nastojanju i molimo predsjedništva svih športskih i gimnastičkih društava i sekcija, da na gornje Vijeće izvole izaslati svoje opunomoćene delegate i da se s nama izvole staviti odmah o svim stvarima u pismeni saobraćaj.

Cijonskim pozdravom: Šalom!

Za pripravni odbor Okruga

Židovsko gombalačko i športsko društvo »Makabi« u Zagrebu.

Pročelnik

Tajnik:

Dr. Oto Braun v. r. Samuel Deutsch v. r.

Savez Žid. Omladinskih Udruženja Kraljevine SHS

HANHAGA.

Dragi haverim!

Savezno Vijeće u Osijeku stvorilo je čitav niz rezolucija o našem radu u ovoj godini, koja ima sva da bude posvećena stvaranju pravo-palestinocentričkoga cionizma. Palestinocentizam mora da se pokaže u čitavome radu: u odgoji mlađih članova, u pripravi za Palestinu, u odabiranju onih akcija, koje najneposrednije služe našem shvatanju i na koncu u određenom stavu omladine prema cionističkim pitanjima. Danas nam se pruža zgoda, da odredimo stav Saveza u čitavom nizu akcija i u izborima za Vijeće Saveza Cionista, dok će uskoro izaći konkretni nacrt odgojnoga rada za ovu godinu.

I. AKCIJE.

Primakli su se i gotovo prošli naši praznici. Misrad je u Sav. Vjesniku, koji izlazi u »Židovu«, izdao upute o sabiranju kod Tore za KEREN KAJEMET LEJISRAEL (KKL). Omladina se osim toga u nekim mjestima odazvala pozivu da sabire za dobrotvorne ustanove, na primjer Židovsku Djačku Menzu u Zagrebu i La Benevoleaciju u Sarajevu. Kraj toga svega ne smijemo zaboraviti, da samo sistematski rad i smišljena razdioba akcija mogu donijeti pozitivne rezultate, a da sabiranjem ne trpi ostali rad naš.

Prema odluci Saveznoga Vijeća omladina :

radu za KKL vidi najvažniji zadatak, ali ona taj rad podređuje čitavom svom odgojnom sistemu. Zbog toga ona pored darivanja kod Tore i darovnih knjiga napose naglašava postavljanje i praznjenje škrabica, jer su one jedini stalan i neprekinut temelj za prihode Keren Kajemeta. Škrabice se imaju postavljati kroz čitavu godinu, pa se imaju uputiti i svi savezni članovi, da kod svojih posjeta u židovskim familijama pogledaju, je li smještena škrabica; ako je nema, neka živo nastoje, da je tu smjeste. Osim ovoga načina, kojim se najbolje prodire u svaku židovsku porodicu, imade se u nekoliko navrata sprovesti sistematska akcija, o kojoj je izašla uputa u 3. br. prošle god. Sav. Vjesnika. Ta je akcija vazda spojena s praznjenjem škrabica, jer se kod praznjenja mora isporučiti popis Židova, pa se imaju pohađati i sve one kuće, gdje se još moraju smjestiti škrabice.

Na čitavom svijetu provodi se ta akcija napose na Hol Hamoed Pesaha i Sukota. Prema tome moramo valjano iskoristiti četiri polublagdana Sukota, jer je to prva akcija iza osječkoga sleta, koju provodimo mi, omladina. Uvjereni smo, da će svako mjesto tačno isprazniti škrabice i da će ujedno skloniti sve židovske familije, neka prime u svoju kuću škrabice KKL. Posebno upozoravamo na to, da se obračuni imaju odmah poslati Upravi KKL, Zagreb, Ilica 31.

*

Na Hol Hamoed Sukota izlazi »GIDEONA« br. 9—12. Na 64 strane sadržavat će preko dvadeset pjesama (samo dvije prevedene!), osim toga literarnih radova i različitih originalnih i prevedenih članaka, napose o Kongresu. U pregledima, koji su i ovaj puta obilni i dobro uređjeni, obradjeni su n. pr. XIV. Cion. Kongres, Sefardska konferencija i Kongres Cion. Visokoškolaca u Beču, Slet u Osijeku i Kemp na Bledu, recenzirana su neka novija izdanja napose šest (!) djela židovskih ili o Židovima u hrvatskom jeziku, koja su izašla u posljednje vrijeme. Ovaj broj mora pokazati stvaralačku snagu naše omladine, i ako sputanu financijskim neprilikama. Upravo te financijske neprilike onemogućivale su redovno izlaženje »Gideona«, a one su uzrokom, što smo nagnati izdati najedamput četiri broja »Gideona«. Ovo je pokušaj, da konačno stvorimo solidan temelj našem glasilu. Sad je završena šesta godina, i prema odluci Vijeća imade Hanhaga pravo obustaviti »Gideon«, ako se financijske i sadržajne neprilike pokažu prevelike. Sadržajno pitanje već je potpuno riješeno. Pored novih saradnika iz same omladine, koji se predstavljaju u ovome broju, dobili smo temeljita obećanja od nekih naših odličnih prijatelja, pa smijemo s pravom računati na njihovu ustrajnu saradnju. Imamo još da se riješi financijsko pitanje. »Gideon« na izmaku šeste godine dužuje tiskari 21.000 Din. Tome stoji nasuprot preko 30.000 Din. potraživanja. Jasno je, da na svaki način moramo utjerati sve dugove. Povjerenici i sva društvena vodstva imaju tečajem oktobra energično sprovesti ovo utjerivanje; ako koji povjerenik nema točan popis svojih pretplatnika, neka to odmah javi Upravi »Gideona«. Oko 20. oktobra bit će predani sudu svi dužnici, koji ne plate pretplatu ili za koje ne preuzme društvo garanciju, da će platiti.

Osim toga odlučila je Hanhaga izdati tisuću DAROVNICA po deset Din. Ove će darovnice biti za Sukot razaslane udruženjima i povjerenicima, pa imaju do 20. oktobra biti obračunate. Ne smije se vratiti nijedna darovnica, jer bez ovih deset tisuća dinara ne možemo sanirati »Gideon«.

Istom iza sanacije »Gideona« može se stvoriti odluka o nastavku izlaženja. To znači, da će prvi broj novoga godišta izaći istom onda, kad budu uređeni svi dugovi. Prema tome ne ćemo prije uređenja dugova pristupiti sabiranju pretplate za novo godišće, nego ćemo naprotiv sabirati samo prinose za Tiskovni Fond. Nadamo se, da ćete potpuno shvatiti ozbiljnost ove odluke i da će Vas ona nagnati na intenzivno prodavanje darovnica, sabiranje za Tiskovni Fond i utjerivanje dugova. Sve to reba da bude uređeno najkasnije do 20. oktobra.

Hanhaga je već učinila prve korake za sanaciju »Gideona«, pa je ishodila u prijedlogu za budžet Saveza Cionista stavku od 5000 Din. kao subvenciju za sanaciju »Gideona«, a osim toga zajam od 3000 Din. u istu svrhu. Kako vidite, mi radimo. Radite i Vi: svako društvo moralo bi hitnom

odlukom vodstva votirati za sanaciju »Gideona« 20% svoje novčane imovine. Time bi omladina dokazala, da joj je stalo do »Gideona«, pa bi dobila pravo tražiti od starijih (Savez Cionista!) interese i djelotvornu pomoć.

*

Za petnaest dana izaći će »HAAVIVA« 1. broj IV. godine. Već iz činjenice, što taj broj izlazi ovoliko kasno, razumjet ćete, da je i njegovo izdavanje spriječeno financijskim neprilikama. »Haaviv« je svršio treću godinu unatoč nekim subvencijama i Tiskovnom Fondu s pravim deficitom od preko tri tisuće dinara. Budući da ni u blagajni Saveza nema ništa novaca, jer mnogi dugovi nijesu plaćeni, nijesmo uopće znali, hoćemo li moći da nastavimo izdavati »Haaviv«. Izlaženje prvoga broja omogućeno je jedino razumijevanjem Radnoga Odbora Saveza Cionista, koji je na račun novoga budžeta votirao za »Haaviv« 2500 Din. Radikalno rješenje haavivskih finacija leži samo u porastu pretplatnika. Već od prvoga broja mora »Haaviv« imati 1000 pretplatnika. Onda će mu dostajati za izlaženje i sama pretplata, dok će se subvencije i Tiskovni Fond upotrebljavati za ukrašavanje i bogatiju opremu časopisa. Napominjemo, da »Haaviv« imade danas samo 400 pretplatnika. To znači, da mu broj mora skočiti za 150%.

Ima da izvršite stoga ove akcije: energično sakupljati pretplatnike i odmah ubirati pretplatu za »Haaviv«; zatim krenuti predstojništvu Općine, Hevre Kadiše i svih židovskih dobrotvornih ustanova svojega mjesta i od njih zatražiti, neka pretplate siromašnu djecu na »Haaviv«, a povrh toga neka po mogućnosti votiraju koji iznos kao subvenciju »Haavivu«.

Napose Vas upozoravamo na raniju odluku, prema kojoj mora svako savezno udruženje kao takovo da bude pretplaćeno na »Gideon« i »Haaviv«. Nadamo se, da ćete s uspjehom zatražiti od svojih općina neka i one za se pretplate obadva naša glasila. Isto tako držimo sprovedivim, da kod svih nežidovskih kulturnih institucija (napose društava i čitaonica), u kojima imade židovskih članova, proturate prijedlog, da se aboniraju na »Gideon« i »Haaviv«. I na koncu Vas ponovno upozoravamo na raniji poticaj, da u kavanama, gdje ste gosti, energično i stalno tražite svoje časopise. Sve su to putovi, kojima ćemo doći do solidne financijske baze za naše časopise, ali njima u isti mah vršimo propagandu za židovstvo i za cionizam u onim židovskim krugovima, koji inače ne čitaju naša glasila, i štaviše širimo razumijevanje za naša nastojanja medju nežidovima.

II. NAŠ STAV ZA VIJEĆE SAVEZA CIONISTA.

Kako Vam je poznato, bit će od 5. do 12. oktobra izbori za Savezno Vijeće, koje će se održati u Zagrebu 18. i 19. oktobra. Na tom Vijeću ima da se riješe različna važna pitanja našega lokalnoga rada, a možda će biti zgrade, da Sav. Vijeće kojom rezolucijom izrekne svoj principijelni stav u cionističkim pitanjima, koja su 14. kongresom ostala potpuno neriješena. Pored toga imat će da se odredi budžet za novu godinu i da se provedu izbori Saveznoga i Radnoga Odbora. Bit će Vam svima, kao i nama, stalo do toga, da što veći dio članova Sav. Vijeća bude od onih, koji vide važnost omladine u našem cionizmu i koji hoće da je djelotvorno pomažu. Kako ste iz predjašnjeva vidjeli, Hanhagi je susretljivošću Radnoga Odbora S. C. J. uspjelo da u nacrt budžeta udje stavka »subvencije Omladinskom Savezu«, koja sadrži i spomenute subvencije »Haavivu« i »Gideonu«, a svega iznosi Din. 12.000. Osim toga stavka hebraizacija (10.000 dinara) posredno ili neposredno pomaže omladinski rad. No to je istom nacrt! Ovaj će nacrt biti primljen samo onda, ako omladina energičnim istupom u izborima i na Saveznom Vijeću dokumentira svoju snagu i svijest.

Hanhaga će ovih dana proglasiti naš radni program i omladinske zahtjeve. U svakom slučaju morate nastojati, da sporazumom ili izbornom borbom delegat odnosno delegati Vašega mjesta budu barem dijelom omladinci. Gdje god imaju dva delegata, neka je jedan omladinac. Gdje ima samo jedan delegat, neka mu zamjenik bude omladinac. Ona mjesta, koja trebaju delegata, neka nam odmah jave, jer je oveći broj naših drugova spreman da se prime bilo kao delegati bilo kao zamjenici. Upozoravamo Vas, da pravo izbora imaju samo oni, koji su platili savezni prinos, ali siromašni omladinci oprošteni su od plaćanja toga prinosa, pa imaju pravo aktivnoga izbora u

svakom slučaju, a pasivnoga onda, ako su udovoljili dužnosti prema Keren Haješodu. Prema tome se može u nekim mjestima i povećati broj delegata, jer je zabunom taj broj određen samo prema saveznim prinosima.

U onim mjestima, gdje izbor omladinca nema izgleda, tražite od Mjesne Cionističke Organizacije, neka se bira delegatom čovjek, koji uživa povjerenje omladine. Eventualno možete tražiti, da Mjesna Cionistička Organizacija naloži delegatu, neka pomaže omladinske zahtjeve. Čim izadje spomenuti naš program, imadete se uputiti lično izabranom delegatu, pa mu rastumačiti naše zahtjeve, te ga predobiti, da ih svojski zastupa. Budući da ti zahtjevi ne će biti nikako stranački, nego će biti konzekventna rezolucija primljenih jednoglasno na Vijeću u Osijeku, uvjereni smo, da ćete se Vi tako energično zauzeti za stvar, te će njen uspjeh biti bezuvjetno osiguran.

III. OSNIVANJE SPORTSKOGA OKRUGA.

Zagrebačko gimnastičko i sportsko društvo »Makabi« razaslalo je cirkular o osnivanju okruga. Iz naših rezolucija i iz različitih članaka po židovskim novinama možete razabrati veliku važnost tog okruga. Mi Vas sa svoje strane pozivljemo, koliko imadete kakvu sportsku sekciju, da bezuvjetno pošaljete delegate na konstituirajuću konferenciju, koja će se održati u vezi sa Saveznim Vijećem S. C. 18. i 19. oktobra.

IV. SAVEZNE FINACIJE.

Financijsko stanje S. Ž. O. U. je vrlo ozbiljno. Mnogi dugovi iz prošle godine još nijesu plaćeni. Molimo Vas, da revno ubirete članarinu i da privedite novac, jer će između 2. i 10. oktobra svima stići izvaci iz računa (zajedno s popisom članova, koji se imade korigirani vratiti, kako bi se konačno moglo urediti pitanje iskaznica). Nastojte, da nam već sad doznačite nešto a konto savezne članarine, jer je ona naš jedini prihod do Hanuka-priredaba, pa bez nje ne možemo da izvršimo ništa od planova.

Napose Vas pozivamo, da energično rasprodajte sve poslane eksemplare knjige »Židovska kolonizacija«, da što prije pošaljete novac i obračun, a da po mogućnosti naručite novih eksemplara.

Molimo Vas, da ozbiljno razmislite o svim pitanjima ovoga pisma, pa da ih što savjesnije izvršite. Sad je čas, kad ima da položite temelj novome radu.

Šalom! Hazak Veemac!

Čiča Gross, Joel Rosenberger, Cvi Rothmüller.

VJESNIK SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA.

Broj 4.

2. X. 1925.

1. Putovanja. Član Hanhage, Cvi Rothmüller, bavio se 14 dana u provinciji, pa je pohodio Zenicu, Sarajevo, Zavidoviće, Vinkovce i Vukovar. U Zenici je učestvovao na glavnoj skupštini, pa je uspjelo osigurati uspješni rad u novoj godini. U Sarajevu je boravio 8 dana, te je imao prilike da točnije upozna sarajevski kibuc Ahdut Hacofim, koji radi vrlo lijepo; osim toga je dosta temeljito upoznao »sarajevski spor« između »Jevrejskoga Života« i »Narodne Židovske Svijesti«, pa je nastojao da predobije i jednu i drugu stranu na življe učešće u saradnji s omladinom; održan je dobro pohodjen omladinski zbor, koji je pokazao želju, da se pored cofeskoga kibuca uzdrži »Kolo«, e da bi se dala širim krugovima omladine mogućnost saradnje u pokretu. U Zavidovićima je održan sastanak, gdje je Cvi Rothmüller govorio o aktuelnim pitanjima, medju njima napose o ishodu Kongresa i o zemljišnom problemu. U Vinkovcima je zbog kratkoće boravka mogao tek da se razgovori o osnivanju cofeske djevojačke kuce, dok se još nije riješilo pitanje muške omladine, koja se dosad dosta slabo zanimala za pokret, a ni pitanje sportskoga udruženja »Herut«, koje nije organizirano u S. Ž. O. U. U Vukovaru je održan sastanak s mladima, pa je odlučena razdioba u grupe, a onda je na dobro pohodjenom sastanku Oml. Društva stvorena odluka, da će se pored dosadašnjega lijepog organizatornog i financijskog rada otpočeti odgojni rad u smislu osječkih zaključaka.

2. Pismo Hanhage. Sva se udruženja upućuju, da temeljito prouče pismo Hanhage, odštampano u ovom broju »Židova«. Njime su postale bespredmetne neke točke Vjesnika. Misrad.

Stan ćete si osigurati proti provali jedino sigurnosnom bravom naručenom kod
V. Pandić-a, Zagreb
Kačićeva ulica 12. Telefon 5-26
a obavlja i sve druge bravarske radnje.

Restauracija „KARMEL“
u prostorijama prijašnje restauracije Anđžela, Petrinjska ulica 26.
Solidna i dobra podvorbna, vazda svježa i dobra kuhinja.
Abonenti dobivaju popust.
Za obilnu posjetu moli
Restauracija „KARMEL“

STAKLANA
BRAĆA GROSS
ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.
Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.
Najjeftinije vrelo za nabavu:
Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora
NA MALO I VELIKO
Najveći izbor letvica za okvire.
Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Izašla je knjiga

Benoit: Jakobov Zdenac

Cijena Din 40.—
Pouzećem Din 46.—

Dobije se u svim knjižarama ili izravno kod
Nakladnog zavoda „NEVA“, Zagreb
Draškovićeve ulica 54.

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.
Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

PAMUK A. ROMANO MOLINO

sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

ZAGREB,
Boškovićeve ulica broj 15
Brzovjavi: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno
šifoni
vata (za poplune)

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

Novo! Epohalna novost!

EREZ JISROEL

PREPOROD PALESTINE

prekrasna reprodukcija u bojama, veličina slike sa okvirom 65×40 cm. Original ocijenjen vanrednim priznanjem kod cionističkog kongresa Wien 1925. Ražalilje u pozlaćenom ili mahagoni imitacija okviru pouzećem uz cijenu od Din 200.—
Sanduk i poštarina Din 40.—

GLOBUS, zavod za raspačavanje knjiga.
ZAGREB, Samostanska ul. 2A.

Stalno skladište leksikona Meyer, Brockhaus i drugih djela uz mjesečnu odplatu. Zajtjevajte katalog.

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:
Zagreb, Savska cesta broj 25.
Telefon broj 14 i 19—99.

Prodavona:
Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.
Telefon broj 17—76.

Podružnica:
Beograd. Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Ivanoslav Dukelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Piš,

Izazar Stanasijević i Kompanija Skoplje,
Josip Pijavić, Split.

— Proizvadjia: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.